

De Blitz spirit door de jaren heen.

Een analyse van hoe het Britse denkbeeld van sociale solidariteit, bekend als de 'Blitz spirit', sinds de Tweede Wereldoorlog in Groot-Brittannië steeds opnieuw is uitgevonden en toegepast ten behoeve van actuele behoeftes.

Geschiedenis

BA-Eindwerkstuk

Naam:	Annelies Bakx
Studentennummer:	5539048
Adres:	Beukelsweg 53b, 3022GD Rotterdam
Email-adres:	a.e.k.bakx@students.uu.nl
Inleverdatum:	29 maart 2019
Docent:	Floris van den Eijnde
Aantal woorden:	7469

Inhoudsopgave

Samenvatting	3	
Inleiding	4	
Hoofdstuk 1: Historiografie van de Blitz spirit		6
Hoofdstuk 2: De Falklandoorlog		9
Hoofdstuk 3: Brexit	16	
Conclusie	23	
Bibliografie	25	

Samenvatting

De Blitz spirit is een populair concept over de Britse bevolking die tijdens de Tweede Wereldoorlog een eenheid werd die een wijdverspreide en ongekennde ethiek van zelfopoffering, sociale nivellering en gemeenschapszin met zich meebracht. De Blitz spirit heeft sinds de Tweede Wereldoorlog menig historicus beziggehouden. Het onderzoek in deze scriptie is onderdeel van een nieuw stadium in het historiografisch debat omtrent de Blitz spirit waarbij wordt gekeken naar de Blitz spirit als onderdeel van het Britse collectief geheugen. In dit onderzoek wordt de volgende vraag beantwoordt: hoe is het Britse denkbeeld van sociale solidariteit, bekend als de 'Blitz spirit', sinds de Tweede Wereldoorlog in Groot-Brittannië steeds opnieuw uitgevonden en toegepast ten behoeve van actuele behoeftes? Om antwoord hierop te krijgen is bij twee gebeurtenissen, de Falklandoorlog en Brexit, onderzocht hoe de Blitz spirit wordt toegepast en opnieuw uitgevonden. In deze scriptie wordt aangetoond dat de Blitz spirit een dominant onderdeel is van het collectief geheugen waardoor andere aspecten van de gebeurtenissen worden weggelaten. Het onderzoek laat uiteindelijk zien dat de Blitz spirit een invented tradition is die elke keer als iets waars en tijdloos wordt geconstrueerd om een nationale identiteit te creëren.

Inleiding

*'Myth may distort what has happened. But it affects what happens.'*¹

Historicus Angus Calder

Als toerist in Groot-Brittannië kan je nu niet om de rode poster heen met de tekst 'Keep Calm and Carry On'. De poster was tijdens de Tweede Wereldoorlog bedacht als propagandamiddel om de moraal van de Britse burgers op te krikken. Ironisch genoeg werd de poster nooit gebruikt tijdens de oorlog, omdat hij als te betuttelend werd bestempeld door een testgroep. De slogan is nu echter een symbool geworden voor de Britse identiteit.² Na de herontdekking van de poster in 2000 wordt de slogan 'Keep Calm and Carry On' naast de slogans 'We can take it!' en 'Business as usual' ingezet bij elke crisis, groot of klein. Je kan hierbij denken aan metrobomaanslagen, maar ook aan overstromingen.³ Ze worden in samenhang gebruikt met het concept *Blitz spirit*. Dit concept is verwant aan de *Blitz*, deze term verwijst naar de Duitse bombardementen op Groot-Brittannië in 1940 en 1941 tijdens de Tweede Wereldoorlog. Er werden bijna 40.000 mensen gedood en meer dan één miljoen huizen verwoest.⁴ Het doel dat de Duitsers met deze bombardementen voor ogen hadden, was het demoraliseren van de Britten zodat ze zich zouden overgeven. De Britten gaven zich echter niet over en er wordt beweerd dat dit kwam doordat de Britten een Blitz spirit hadden.⁵ De Blitz spirit hield in dat de Britten onder de zware omstandigheden een eenheid werden die een wijdverspreide en ongekennde ethiek van zelfopoffering, sociale nivellering en gemeenschapszin met zich meebracht.⁶

Sinds de Tweede Wereldoorlog wordt de Blitz spirit aangedragen in tijden van crisis in Groot-Brittannië. De Blitz spirit speelt een belangrijke rol in het definiëren van Brits-zijn waarbij de nadruk ligt op gemeenschappelijk stoïcisme in het weerstaan van de aanval

---

¹ Angus Calder, *The Myth of The Blitz* (Londen 1991) 13.

² Robert Eaglestone (red.), *Brexit and Literature: Critical and Cultural Responses* (Londen 2018) 103.

³ Darren Kelsey, 'The myth of the "Blitz Spirit" in British newspaper responses to the July 7th bombings', *Social Semiotics* 23 (2013) 83-99, aldaar 88.

⁴ Malcom Smith, *Britain and 1940: history, myth and popular memory* (Londen en New York 2000) 70-71.

⁵ A.H. Bell, *London Was Ours: Diaries and Memoirs of the London Blitz* (Londen 2008) 4.

⁶ R.M. Titmuss, *Problems of Social Policy* (Londen 1950) geraadpleegd via <http://www.ibiblio.org/hyperwar/UN/UK/UK-Civil-Social/index.html>.

van Duitse luchtbombardementen in een tijd dat Groot-Brittannië er alleen voor stond. Dit komt doordat de Blitz spirit onderdeel is geworden van het Britse collectief geheugen.⁷ Het collectieve geheugen over de Tweede Wereldoorlog wordt naast de Blitz spirit gedomineerd door wat de historicus Sonya Rose *signal events* noemt. Deze signal events bestaan onder andere uit de evacuatie van de Britse troepen uit Duinkerke, de slag om Engeland, de Blitz en D-Day. De signal events zijn tot op de dag van vandaag belangrijk voor de manier waarop de Britse bevolking denkt over haar natie en zichzelf als Britse burgers. De collectieve herinneringen aan deze gebeurtenissen zijn echter geproduceerd in het heden en staan niet vast. Sinds de Tweede Wereldoorlog zijn de signal events meerdere malen opnieuw uitgevonden en toegepast voor actuele behoeftes.⁸ Dit geldt ook voor de Blitz spirit en om in kaart te brengen hoe dit proces van heruitvinding te werk is gegaan, wordt er in deze scriptie gepoogd om antwoord te geven op de vraag: hoe is het Britse denkbeeld van sociale solidariteit, bekend als de 'Blitz spirit', sinds de Tweede Wereldoorlog in Groot-Brittannië steeds opnieuw uitgevonden en toegepast ten behoeve van actuele behoeftes?

Deze scriptie zal drie hoofdstukken omvatten en in de laatste twee hoofdstukken worden gebeurtenissen uit de recente Engelse geschiedenis besproken waarbij de Blitz spirit ter sprake kwam. Ik heb ervoor gekozen om twee casussen te behandelen: de Falklandoorlog uit 1982 en Brexit. Ik heb bewust gekozen voor deze selectie. Ten eerste omdat de Blitz spirit bij de Falklandoorlog voor het eerst opnieuw werd uitgevonden. Ten tweede om te laten zien dat bij Brexit de heruitvinding van de Blitz spirit nog steeds een grote impact heeft op de Britse samenleving. Ten derde is ervoor gekozen om een vergelijking door de tijd heen te kunnen maken. Bij deze vergelijking wordt ook het onderzoek betrokken van de historicus Darren Kelsey uit zijn artikel *The Myth of the 'Blitz Spirit' in British newspaper responses to the July 7th bombings* naar de heruitvinding van de Blitz spirit bij de metrobomaanslagen in Londen op 7 juli 2005. Kelsey onderzoekt hoe de het concept was naverteld en geconstrueerd in Britse kranten na de aanslag. De Blitz spirit werd opnieuw uitgevonden bij de aanslag door nieuwsberichten die bijvoorbeeld verwezen naar Tweede Wereldoorlogpropaganda. Daarnaast werden er vergelijkingen gemaakt tussen de reacties van de Britse bevolking tijdens beide gebeurtenissen om een gevoel van trots en eenheid op te roepen.⁹ Het onderzoek van Kelsey is niet het enige

---

⁷ Lucy Noakes en Juliette Pattinson, *British Cultural Memory and the Second World War* (Londen en New York 2013) 10.

⁸ Noakes, *British Cultural Memory*, 2.

⁹ Kelsey, 'The myth of the "Blitz Spirit"', 95.

onderzoek naar de Blitz spirit. De mythe heeft sinds de Tweede Wereldoorlog menig historicus beziggehouden. Het onderzoek in deze scriptie is onderdeel van een nieuw stadium in het historiografisch debat omtrent de Blitz spirit waarbij wordt gekeken naar de Blitz spirit als onderdeel van het Britse collectief geheugen. Voorafgaand aan de twee hoofdstukken over de Falklandoorlog en Brexit zal het eerste hoofdstuk ingaan op de historiografie omtrent de Blitz spirit en in het bijzonder op het onderzoek van Darren Kelsey.

In dit onderzoek wordt de Blitz spirit gezien als een 'invented tradition'. Dit concept is bedacht door Eric Hobsbawm en Terence Ranger om aan te tonen dat veel tradities die eeuwenoud lijken te zijn vaak van recente oorsprong zijn en in zekere zin zijn uitgevonden. Deze uitgevonden tradities proberen vaak een continuïteit te creëren met het verleden.¹⁰ In het onderzoek wordt gepoogd te laten zien dat de Blitz spirit bij elke soort crisis wordt gebruikt en opnieuw wordt uitgevonden om een nationale identiteit te creëren. Om in kaart te brengen hoe deze invented tradition sinds de Tweede Wereldoorlog werd geïnterpreteerd zullen er verschillende primaire bronnen worden geanalyseerd waarbij de Blitz spirit ter sprake kwam of ermee werd geassocieerd. Dit zal in combinatie worden gedaan met literatuuronderzoek. De primaire bronnen bestaan uit een selectie van nieuwsberichten van meerdere kranten met verschillende politieke standpunten. Daarnaast zullen ook enkele speeches van en interviews met politici bij het onderzoek worden betrokken. De informatie uit de secundaire literatuur zal voornamelijk dienen om context te geven aan de gebeurtenissen en om de historiografie omtrent de Blitz spirit in beeld te brengen.

Hoofdstuk 1: Historiografie van de Blitz spirit

In de vijftig jaren na de Tweede Wereldoorlog bestond een consensus onder historici dat er sprake was van een Blitz spirit bij de Britten tijdens de oorlog. De historici beschreven de overwinning van Groot-Brittannië als onvermijdelijk en als een volgende stap in de vooruitgang van de Britse natie.¹¹ Met name de sociale historicus Richard Titmuss beweerde in zijn boek *Problems of Social Policy* dat het gevoel van gemeenschappelijk gevaar onder de bevolking een wanhopige eenheid creëerde die een wijdverspreide en ongekende ethiek met zich meebracht van zelfopoffering, sociale

---

¹⁰ Eric Hobsbawm en Terence Ranger, *The Invention of Tradition* (Cambridge 2012) 1.

¹¹ Bell, *London Was Ours*, 5.

nivellering en gemeenschapszin. Ook de evacuaties tijdens de oorlog van kansarme gezinnen uit de gebombardeerde steden naar rijkere gezinnen op het platteland bevorderden dit nieuwe eenheidsgevoel, verklaarde Titmuss. Door deze evacuaties kwamen mensen uit verschillende klassen met elkaar in aanraking waardoor sociale misstanden uit de wereld werden geholpen. Volgens Titmuss had dit als gevolg dat er nieuwe publieke steun was voor het stimuleren van een nieuw sociaal egalitair beleid.¹² Deze verschuiving in attitudes zie je ook terug in de politiek toen de Labour Party de nationale verkiezingen won in 1945. Hiervoor was de macht in handen van de Conservative Party die een nieuw sociaal beleid minder belangrijk vond dan de Labour Party.¹³

In de laatste paar decennia van de twintigste eeuw begonnen historici te twijfelen aan de stelling van Titmuss. De historicus Harold Smith laat bijvoorbeeld in zijn boek *War and Social Change: British Society in the Second World War* zien dat bepaalde veranderingen in het sociale beleid van de overheid al voor de oorlog bedacht waren, maar door de oorlog uitgesteld moesten worden. Een voorbeeld hiervan is de na de oorlog opgerichte nationale gezondheidsservice. Historici, zoals Smith, beschuldigen Titmuss ervan dat hij bijdroeg aan het rooskleurige beeld van een herboren natie tijdens de oorlog.¹⁴

Met deze beschuldigen ontstond er een historiografisch debat over de mate van sociale solidariteit tijdens de bombardementen in Groot-Brittannië gedurende de Tweede Wereldoorlog. De historici Calder Angus en Clive Pointing zijn beide kritisch over het bestaan van de Blitz spirit en zien het als een mythe die is ontstaan door overheidspropaganda tijdens de oorlog. Beide historici gebruikten voor hun argumentatie gegevens uit overheidsverslagen over de oorlogsperiode die vijftwintig jaar na de oorlog openbaar werden gemaakt. Deze verslagen lieten zien dat dat er weinig sprake was van sociale solidariteit, omdat er een hoge mate van criminaliteit was tijdens de oorlog en sprake was van aanhoudende sociale ongelijkheid tussen rijk en arm en tussen de twee seksen.¹⁵

---

¹² Titmuss, *Problems of Social Policy*.

¹³ H.L. Smith (red.), *War and Social Change: British Society in the Second World War* (Manchester 1986) ixx.

¹⁴ Smith, *War and Social Change*, 27-28.

¹⁵ Bell, *London Was Ours*, 6.

Naast deze verslagen gingen historici ook kijken naar egodocumenten zoals dagboeken en brieven van de Britse bevolking die tijdens de oorlog waren geschreven. Door het andere perspectief kwamen deze historici tot een andere conclusie dan Calder en Pointing. De historicus Amy Bell beargumenteert in haar boek *London Was Ours: Diaries and Memoirs of the London Blitz* dat historici zoals Calder en Pointing zelf een nieuwe variatie van de mythe neerzetten doordat ze niet kijken naar de persoonlijke verhalen en ervaringen, maar er vanuit gaan dat de overheidspropaganda zelf alleen overtuigend genoeg was voor de Britse bevolking om in de mythe te geloven. Volgens Bell laten de egodocumenten zien dat de mensen er zelf voor kozen om zichzelf als onderdeel van een Britse eenheid te zien om de moeilijke realiteit van oorlog proberen te begrijpen.¹⁶ Daarnaast geeft de historicus Robert Mackay aan in zijn boek *Half the Battle: Civilian Morale in Britain during the Second World War* dat de gegevens uit de overheidsverslagen onvoldoende bewijs leveren om te stellen dat er geen sprake was van morele solidariteit, omdat er bijvoorbeeld voor de oorlog al sprake was van grote verschillen tussen de klassen en seksen.¹⁷

Doordat de historici verschillende bronnen hebben gebruikt bij hun onderzoek is het logisch dat ze tot verschillende conclusies zijn gekomen. De historici zijn het echter wel eens dat de mythe van de Blitz spirit van de Tweede Wereldoorlog onderdeel is geworden van het collectief geheugen van de Britse bevolking. De mythe is zo dominant geworden in het collectief geheugen dat er geen ruimte meer is voor andere gebeurtenissen die niet passen bij het narratief van de mythe van de Blitz spirit.¹⁸ Een voorbeeld hiervan is dat uit nader historisch onderzoek is gebleken dat de evacuaties van de lagere klassen uit de steden naar hogere klassen op het platteland er niet voor zorgden dat sociale misstanden uit de wereld werden geholpen, maar juist werden verstrekt. Toentertijd werd namelijk in onderzoek naar de effectiviteit van de evacuaties de schuld van de sociale problemen gelegd bij 'a lumpenproletariat of socially inadequate people'.¹⁹ De interpretatie van Titmuss over de evacuaties past echter meer bij de mythe van de Blitz spirit en is daardoor is zijn versie dominant geworden.

In het eerdergenoemde onderzoek van Kelsey laat hij zien dat ook bij het toepassen van de mythe van de Blitz spirit in de berichtgeving en politieke speeches over

---

¹⁶ Ibidem, 3.

¹⁷ Mackay, *Half the Battle*, 76-78.

¹⁸ Calder, *The Myth of The Blitz*, 22.

¹⁹ Smith, *Britain and 1940*, 73.

de metrobomaanslagen in Londen op 7 juli 2005 bepaalde aspecten van de bomaanslagen worden weggelaten, omdat ze niet passen bij de dominante mythe. Door te refereren aan de Blitz spirit en de Tweede Wereldoorlog werden de bomaanslagen neergezet als een buitenlandse bedreiging zoals het geval was tijdens de oorlog. De bomaanslagen werden echter uitgevoerd door Britse burgers. Door het gebruik van de mythe worden bepaalde, belangrijke vragen volgens Kelsey niet gesteld: 'how could young men born and bred in Britain, with all the rights and freedoms a British citizen enjoys...decide to blow themselves up on London's transport system, killing fellow citizens?'²⁰ Kelsey geeft aan dat doordat dit soort vragen niet worden gesteld een verkeerde representatie van de realiteit wordt gegeven.²¹ De onderdrukking van bepaalde aspecten werd volgens Kelsey gedaan om een gevoel van Brits-zijn te creëren.

Kelsey's onderzoek is het begin van een nieuw stadium in het historiografisch debat over de mythe van de Blitz spirit. In de volgende twee hoofdstukken wordt gepoogd om in dit stadium een stap verder te zetten door te laten zien dat de mythe steeds opnieuw bij uiteenlopende gebeurtenissen op verschillende manieren wordt uitgevonden en toegepast. Door deze invented tradition wordt de herinnering aan de oorlog nooit complexer dan alleen de signal events en blijft het problematisch om andere, minder heroïsche aspecten van de oorlog en van de latere gebeurtenissen, zoals de Falklandoorlog, metrobomaanslagen en Brexit, te belichten en te bespreken.

Hoofdstuk 2: De Falklandoorlog

De Blitz spirit en de politieke situatie in Groot-Brittannië na 1945

Na 1945 werd in het politieke debat constant gerefereerd aan de oorlog en in het bijzonder de Blitz spirit. De twee belangrijkste Britse politieke partijen, Labour Party en Conservative Party, gebruikten de Blitz spirit voor hun eigen politieke agenda. Beide partijen positioneerden de oorlog als het begin van de moderne Britse staat. De Labour Party benadrukte voornamelijk het collectieve aspect van de Blitz spirit en zette de oorlog neer als een keerpunt waardoor de Britse staat kon veranderen in een verzorgingsstaat. De Conservative Party legde de nadruk op het feit dat Groot-Brittannië nog steeds op

---

²⁰ Kelsey, 'The myth of the "Blitz Spirit"', 95.

²¹ Ibidem, 95.

internationaal gebied een belangrijke rol speelde als het erom ging de wereld te redden van onderdrukking.²²

Het aanhalen van de Blitz spirit door de Labour Party bij hun verkiezingscampagne droeg bij aan haar overwinning tijdens de algemene verkiezingen in 1945. Na een lange tijd van bloei verkeerde het land in de jaren zeventig echter in een economische crisis vanwege de hoge werkloosheid en inflatie. Om die reden verloor de Labour Party in 1979 de verkiezingen aan de Conservative Party die de algemene verkiezingen won met Margaret Thatcher als partijleider. Ondanks de ettelijke hervormingen die door de Conservative Party werden doorgevoerd om de slechte economische situatie van het land tegen te gaan, werd de situatie er niet beter op. Er ontstond hevige onrust onder de bevolking wat resulteerde in stakingen in de kolenindustrie en rellen in de grote steden. De Conservative Party en Margaret Thatcher kregen ook veel kritiek te verduren.²³ Ondanks dit gebrek aan populariteit won de Conservative Party de algemene verkiezingen in 1982. De reden voor deze herverkiezing van Thatcher was dat haar partij weer populariteit vergaarde door een overwinning in een buitenlands conflict, de Falklandoorlog.²⁴ Tijdens dit conflict werd door politici en de media de Tweede Wereldoorlog en de mythe van de Blitz spirit onder andere gebruikt ter rechtvaardiging van de oorlog. De premier Margaret Thatcher ging nog een stap verder door de mythe van de Blitz spirit ook in te zetten als reden voor de overwinning in de Falklandoorlog. Waarom en voornamelijk hoe dit precies te werk ging, zal worden besproken na een kort overzicht van de geschiedenis van de Falklandoorlog.

De Falklandeilanden en de Falklandoorlog

De Falklandoorlog ontstond vanwege een conflict over een groep eilanden, de Falklandeilanden. De groep eilanden bestaat uit twee grote eilanden, West-Falkland en Oost-Falkland, en honderden kleinere eilanden. Er zijn ongeveer 3100 inwoners verspreid over de eilanden.²⁵ Het gebied ligt in de Zuid-Atlantische Oceaan ten oosten van zuidelijk Argentinië. De eilanden vormen samen een Brits overzees gebied, maar hebben een eigen bestuur dat wordt bijgestaan door Groot-Brittannië op het gebied van defensie en

---

²² Malcom Smith, *Britain and 1940: history, myth and popular memory* (Londen en New York 2000) 111.

²³ David Menidrey, *The Coverage of The Falklands Conflict by the Daily Mirror and The Sun* (Caen 2012) 17.

²⁴ Smith, *Britain and 1940*, 125.

²⁵ Menidrey, *The Coverage of The Falklands Conflict*, 9.

buitenlandse zaken. Vanaf de zestiende eeuw werden de eilanden op verschillende momenten gekoloniseerd door Groot-Brittannië, Frankrijk, Spanje en Argentinië. Aan het begin van de achttiende eeuw claimde Argentinië de eilanden, maar in 1833 werden de Argentijnse kolonisten door een Britse vloot gedwongen om de eilanden te verlaten en sindsdien zijn de eilanden in de handen van de Britten.²⁶

De Argentijnen hebben de overheersing van de eilanden door Groot-Brittannië echter nooit geaccepteerd en claimen dat de eilanden een gebied zijn dat behoort tot Argentinië. De Argentijnen gebruiken voor de eilanden dan ook hun oude Spaanse naam, Islas Malvinas. Hierdoor is nog steeds de vraag van belang wie de rechtmatige bezitter is van de eilanden. Argentinië heeft vooral sinds de Tweede Wereldoorlog meerdere pogingen gedaan om de soevereiniteit over de eilanden terug te krijgen. Argentinië overtuigde de Verenigde Naties (VN) in 1965 dat het Falkland conflict gezien moest worden als een koloniaal probleem. De VN had in 1960 een besluit genomen dat alle vormen van kolonialisme moesten worden beëindigd. Naar aanleiding hiervan nodigde de VN beide partijen uit om te gaan onderhandelen om een vreedzame oplossing te vinden voor het probleem waarbij de belangen van de bevolking van de Falkland Eilanden voorop stonden.²⁷ Deze onderhandelingen bleven doorgaan tot 1982, maar de Argentijnse invasie van de eilanden op 2 april van dat jaar veranderde het diplomatische dispuut in een militair conflict, de Falklandoorlog.²⁸ Nadat de VN toestemming gaf aan Groot-Brittannië om zichzelf te verdedigen werd er bijna onmiddellijk een Britse strijdmacht georganiseerd die afreisde naar de eilanden. Er werden door de VN nog pogingen gedaan om onderhandelingen tussen de twee partijen te houden, maar op 26 april ging Groot-Brittannië ten aanval om de eilanden terug te veroveren. Na meerdere oorlogshandelingen zowel op land als ter zee gaven de Argentijnen zich uiteindelijk over aan de Britten. De oorlog duurde slechts zeventien dagen, van 2 april tot 14 juni, maar eindigde met 649 Argentijnse doden en gewonden, de dood van 255 Britse soldaten, drie burgers onder de eilandbewoners en vele gewonden.²⁹

Ondanks de overwinning van de Britten werd kort na de oorlog door een geselecteerd comité van het Britse Parlement opnieuw de vraag gesteld wie het recht van eigendom heeft op de eilanden. Na enig uitstel vanwege algemene verkiezingen,

---

²⁶ Nick van der Bijl, *Victory in the Falklands* (South Yorkshire 2007) 12-13.

²⁷ Bijl, *Victory in the Falklands*, 13-14.

²⁸ Menidrey, *The Coverage of The Falklands Conflict*, 16.

²⁹ Ibidem, 20-23.

concludeerde het comité dat het onmogelijk was om een categorische conclusie te trekken over de juridische geldigheid van de claims van Groot-Brittannië of Argentinië. Tot op de dag van vandaag zijn de eilanden nog steeds een Brits gebied en bestaat er nog steeds een diplomatiek conflict tussen de twee landen over het eigendomsrecht.³⁰

De Tweede Wereldoorlog als rechtvaardiging voor de Falklandoorlog

De eilanden kwamen in het bredere publieke bewustzijn in Groot-Brittannië vanwege de Falklandoorlog en de bijbehorende media-aandacht. Voor de Falklandoorlog hadden weinigen onder de Britse bevolking gehoord van de eilanden of wisten waar ze lagen.³¹ Dit kwam met name doordat de overheid al jarenlang weinig interesse had voor de eilanden. In de maanden voorafgaand aan de Argentijnse invasie lag de focus van de Britse defensie bij de gebeurtenissen rondom de Koude oorlog waardoor het conflict over de Falklandeilanden naar de achtergrond verdween.³² Ondanks deze desinteresse reageerde de Britse regering meteen op de invasie door het sturen van een militaire taskforce. Door premier Margaret Thatcher werd de invasie ook onmiddellijk afgekondigd als een daad van agressie waarbij de soevereine rechten van Groot-Brittannië werden bedreigd.³³ Deze reactie was voor zowel de Britse bevolking als de Argentijnen een verrassing vanwege de desinteresse van de Britse regering voor de eilanden. De invasie van de Argentijnen werd echter door Thatcher gezien als een kans om populariteit voor haarzelf en haar politieke partij te vergaren.³⁴ De eventuele herovering van de Falklandeilanden kon zorgen voor goed nieuws in een tijd waarin de Britse mensen onzeker waren over de toekomst van hun land vanwege de sociale en economische crisissen.³⁵ Om voor de Britse bevolking het belang te vergroten van de Falklandoorlog werd door Thatcher deze oorlog vergeleken met Tweede Wereldoorlog: Groot-Brittannië moest wederom alleen strijden tegen een dictator om de wereldvrede te behouden.³⁶

---

³⁰ Lawrence Freedman, *The Official History of the Falklands Campaign, Volume 1: The Origins of the Falklands War* (Londen 2005) 2-3.

³¹ Sarah Maltby, *Remembering the Falklands War: Media, Memory and Identity* (Londen 2016) 19.

³² Stephen Badsey, Mark Grove en Rob Havers, *The Falklands Conflict Twenty Years On: Lessons for the Future* (Londen 2004) xiv.

³³ Zoe Anderson, 'Empire's Fetish: Sexualised nationalism and gendering of the Falklands War 191', *National Identities* 13 (2011) 189-204, aldaar 191.

³⁴ David Monaghan, *The Falklands War: Myth and Countermyth* (Londen 1998) xiv.

³⁵ Monaghan, *The Falklands War*, xii.

³⁶ Smith, *Britain and 1940*, 125.

Doordat maar weinig Britten afwisten van de Falklandeilanden en het conflict over soevereiniteit, kon Thatcher makkelijk een eigen versie van het conflict construeren. Deze vergelijking van de Falklandoorlog met de Tweede Wereldoorlog maakte de Falklandoorlog niet alleen belangrijker, maar impliceerden ook dat beide oorlogen werden uitgevochten om dezelfde principes van vrijheid en democratie te verdedigen. Ze refereerde bijvoorbeeld in haar speeches aan de Tweede Wereldoorlog. Zoals in een speech tijdens de Conservative Women's Conference: 'that we, of all people, have learnt the lesson of history: that to appease an aggression is to invite aggression elsewhere'.³⁷ Thatcher verwees er hier naar dat Groot-Brittannië zich niet overgaf aan de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog net als nu ook niet zal gebeuren met de Argentijnse invasie. Ook gebruikte ze tijdens debatten in het Lagerhuis slogans die veel werden gebruikt tijdens de Tweede Wereldoorlog zoals 'Careless talk costs lives'.³⁸ Een ander voorbeeld waarbij Thatcher naar de Tweede Wereldoorlog verwees, was tijdens een radio-interview waarin ze aangaf hoe de Falklandeilandbewoners zich voelen tegenover de Argentijnen na de invasie: 'It's just like the Channel Islands during the last war. They wouldn't easily have invited the Germans back'.³⁹

Niet alleen Thatcher verwees naar de Tweede Wereldoorlog, maar ook andere politici. Tijdens de debatten in het Lagerhuis gebruikten sommige leden van de tegenpartij de Tweede Wereldoorlog bij hun pleidooi voor een militaire actie tegen de Argentijnen. Zoals de Labour oud-premier Jim Callaghan die naar de Tweede Wereldoorlog verwees toen hij sprak over de moed van de Britse troepen op de Falklandeilanden: 'the sons of those who ran the convoys to Murmansk and Iceland in the last war can do as well as their fathers'.⁴⁰ Doordat niet alleen Thatcher de vergelijking maakte met de Tweede Wereldoorlog werd haar beeld over de oorlog overtuigender voor de Britse bevolking. Ook kreeg haar vergelijking veel steun van zowel de roddelpers als de kranten. Het sensatieblad *The Sun*, een voorstander van de militaire tegenaanval, gebruikte bijvoorbeeld de titel *BLITZED*⁴¹ voor een verslag over bombardementen op een vliegveld op de Falklandeilanden. Dit refereert aan de Blitz tijdens de Tweede

---

³⁷ Monaghan, *The Falklands War*, 15.

³⁸ *Ibidem*, 15.

³⁹ *Ibidem*, 16.

⁴⁰ *Ibidem*, 16.

⁴¹ *The Sun*, 'Blitzed', 8 mei 1982.

Wereldoorlog. Ook suggereerde The Sun dat de Falklandeilanden net als Malta tijdens de Tweede Wereldoorlog een George Kruis verdienden:

During Hitler's war there was an island outpost of the Empire that showed the same resolution. Malta, in the Mediterranean, defied three years of blockade. It was at times close to starvation and bombed daily. And on April 15, 1942, Churchill awarded her the George Cross, the highest civilian honour. We suggest that Margaret Thatcher today recommends the GC for the people of Falklands. They are so proud to be British. We are so proud of them.⁴²

Ook de krant The Daily Mirror, een tegenstander van de militaire tegenaanval, refereerde aan de Tweede Wereldoorlog met titels zoals *Thatcher's Darkest Hour* wat refereert aan een bekende uitdrukking 'The Darkest Hour' van de premier Winston Churchill tijdens de Tweede Wereldoorlog.⁴³ De keuze van de media om de representatie van Thatcher van de oorlog over te nemen kwam met name doordat de mediaberichten tijdens de Falklandoorlog werden gecensureerd door de overheid. De media hadden hierdoor weinig bewegingsruimte om met een kritische blik te kijken naar Thatcher's representatie. De pers had bijvoorbeeld beperkte toegang tot de frontlijn waardoor ze ook weinig desillusioneerende beelden konden laten zien van de oorlog. Hierdoor bleven de verschrikkingen van de oorlog op een afstand voor de Britse bevolking.⁴⁴ Door deze censuur en de vergelijking met de Tweede Wereldoorlog zag de Britse bevolking de Falklandoorlog als een positieve onderneming.

De reden voor de overwinning van de Falklandoorlog: Blitz spirit

Door de vergelijking van de Falklandoorlog met de Tweede Wereldoorlog konden ook de mythes van deze oorlog worden ingezet en nieuwe mythes worden gecreëerd. Sinds het begin van haar loopbaan als premier gebruikte Thatcher al mythes die onderdeel zijn van het Britse collectieve geheugen. Ze verwees bijvoorbeeld naar de Blitz spirit mythe tijdens haar speech bij de verkiezingsoverwinning in 1979 waarin ze aangaf dat haar regering poogt om "revive the spirit of the Second World War".⁴⁵ Thatcher probeerde met deze

---

⁴² Monaghan, *The Falklands War*, 17.

⁴³ Daily mirror, 'Thatcher's Darkest Hour', 7 april 1982.

⁴⁴ Monaghan, *The Falklands War*, xii.

⁴⁵ Laura Linford Williams, *Malvinas Myths, Falklands Fictions: Cultural Responses to War from Both Sides of the Atlantic* (Florida State University Libraries 2005) 28.

referentie steun te vergaren voor haar beleidshervormingen. Ook na de overwinning van de Falklandoorlog paste Thatcher de mythe van de Blitz spirit toe. Ze zette de Falklandoorlog neer als een conflict waarbij er sprake was van een nationale wedergeboorte van de Blitz spirit tijdens de Tweede Wereldoorlog:

Today we meet in the aftermath of the Falklands Battle. Our country has won a great victory and we are entitled to be proud... The lesson of the Falklands is that Britain has not changed and that this nation still has those sterling qualities which shine through our history.... British people had to be threatened by foreign soldiers and British territory invaded and then— why then—the response was incomparable.... When the demands of war and the dangers to our own people call us to arms—then we British are as we have always been: competent, courageous and resolute... The spirit of the Falklands was the spirit of Britain at its best. It surprised the world that British patriotism was rediscovered in those spring days. But it was never lost.⁴⁶

De Falklandoorlog werd in deze speech neergezet als een wedergeboorte van de oude Blitz spirit en als bewijs dat Groot-Brittannië hetzelfde was als tijdens haar 'Finest Hour'. Om dit eenheidsgevoel te benadrukken werd de bevolking van de Falklandeilanden door Thatcher geassocieerd met de Britse bevolking door de eilandbewoners 'our own people' te noemen:

The lesson of the Falklands is that Britain has not changed and that this nation still has those sterling qualities which shine through our history. This generation can match, their fathers and grandfathers in ability, in courage, and in resolution. We have not changed. When the demands of war and the dangers to our own people call us to arms—then we British are as we have always been.⁴⁷

Er was echter een probleem met het refereren aan de mythe van de Blitz spirit: de associatie ervan met het collectivisme en de verzorgingsstaat. Deze associatie was opgewekt door de Labour Party in hun succesvolle verkiezingscampagne in 1945. Deze concepten pasten echter niet bij het politieke beleid dat Thatcher wilde verwezenlijken. De premier wilde een liberaal tijdperk inluiden waarin de overheidsuitgaven aanzienlijk werden verminderd en de belastingen werden verlaagd. Bij het toepassen van de mythe van de Blitz spirit liep ze het risico dat ze de geloofwaardigheid van de Labour Party versterkte in plaats van haar eigen partij. Om ervoor te zorgen de mythe van de Blitz wel haar doelen diende, verwees Thatcher niet naar het collectivistische element van de mythe. Ze vond een nieuwe versie uit van de Blitz spirit. De nadruk lag op het eenheidsgevoel en dat Groot-Brittannië voornamelijk een vreedzame natie is die alleen kiest voor geweld wanneer deze eenheid wordt bedreigd. Ze beschreef de Britse

---

⁴⁶ Maltby, *Remembering the Falklands War*, 20.

⁴⁷ Ibidem, 21.

bevolking bijvoorbeeld als 'a mild, quiet people', die liever kiezen voor 'a peaceful settlement' through negotiations in preference to the 'use [of] force'. Ze refereert ook impliciet aan de mythe van de Blitz in haar overwinningsspeech, 'It's been everyone together' wat verwijst naar een bekende Blitz spirit slogan: 'Britain had all been in it Together ..., and had Taken it ..., and had Carried On'.⁴⁸ Door alleen naar het eerste deel te verwijzen legt ze de focus op het eenheidsgevoel. Hierdoor vermeed ze enige verwijzing naar het collectivistische aspect. In het volgende hoofdstuk wordt er beschreven hoe de Blitz spirit niet alleen voor een overwinning kan worden ingezet, maar ook voor een eventuele crisis in de toekomst.

Hoofdstuk 3: Brexit

Tijdens het schrijven van deze scriptie is het proces waarbij Groot-Brittannië zich terugtrekt uit de Europese Unie (EU), oftewel Brexit een samentrekking van 'British exit', nog steeds in volle gang. Tot nu toe is het een moeizaam proces geweest waarbij de deadline van 29 maart 2019 voor het uitreden hoogstwaarschijnlijk niet wordt gehaald en wordt uitgesteld.⁴⁹ De huidige uittredingsovereenkomst die aan het eind van 2018 is opgesteld door de premier Theresa May in samenwerking met de EU wordt op het moment niet door de meerderheid van het Britse Lagerhuis gesteund. Voornamelijk wordt deze overeenkomst niet gesteund door de Brexiteers, bijnaam voor de mensen die pro-Brexit zijn. Ze vinden dat deze overeenkomst nog te veel macht geeft aan de EU. Door dit conflict is er een grote kans dat Groot-Brittannië de EU zal moeten verlaten zonder een uittredingsovereenkomst. Als Groot-Brittannië zonder overeenkomst de EU verlaat, heeft dat grote negatieve gevolgen, op allerlei manieren, maar met name een tekort aan medicijnen in de gezondheidszorg, extra douanecontroles met als gevolg enorme opstoppingen van vrachtwagen bij de grens en lege schappen in de supermarkt. Onder de Britse bevolking heeft dit voor veel ongerust gezorgd. In de laatste maanden voor de Brexit-deadline proberen de Brexiteers de steun van de bevolking voor Brexit niet te verliezen met name door in hun pleidooien te verwijzen naar de Blitz spirit mythe. Voorafgaand aan een uiteenzetting van de analyse hoe de Blitz spirit werd toegepast en

---

⁴⁸ Monaghan, *The Falklands War*, 22.

⁴⁹ Heather Stewart, Jessica Elgot en Peter Walker, 'MPs back Brexit delay as votes lay bare cabinet divisions' (versie 14 maart 2019), <https://www.theguardian.com/politics/2019/mar/14/mps-vote-by-majority-of-210-to-extend-article-50-and-delay-brexit> (18 maart 2019).

opnieuw werd uitgevonden tijdens Brexit zal er eerst een kort overzicht volgen waarin de geschiedenis van Brexit wordt besproken.

Voorgeschiedenis van Brexit

Brexit zelf begon op 23 juni 2016 toen de Britse kiezers bij een referendum stemden voor de stelling dat Groot-Brittannië de EU moet verlaten.⁵⁰ De voorgeschiedenis van de Brexit begint echter na de Tweede Wereldoorlog toen Winston Churchill Europese integratie wel aanmoedigde, maar zonder participatie van Groot-Brittannië.⁵¹ De Britse houding ten opzichte van de buitenwereld is sterk beïnvloed door de Tweede Wereldoorlog. Voor de Britten bevestigde de oorlog het Britse verschil met de rest van Europa en de volledige afhankelijkheid van de Verenigde Staten na de oorlog werd opgevat als een speciale relatie met een ander 'Angelsaksisch' volk. Churchill verwoordde de Europese integratie dan ook als iets: 'for them, but not for us'.⁵² Deze houding heeft de weg naar toetreding en ook het lid zijn van de EU bemoeilijkt en er ook mede voor gezorgd dat Groot-Brittannië na meer dan veertig jaar uit de EU wil treden.

De gevolgen van deze houding zijn terug te zien bij het Britse besluit om niet te participeren in de Europese Economische Gemeenschap (EEG) die op 1 januari 1958 werd opgericht door zes Europese landen om een gemeenschappelijke markt te vormen. De EEG is het beginpunt van de huidige EU. In plaats hiervan richtte Groot-Brittannië samen met andere staten die zich niet bij de EEG wilden voegen in 1960 een alternatief handelsblok op, de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA). In tegenstelling tot bij de EEG konden leden van de EVA hun eigen handelsbeleid voeren met niet-deelnemende landen en bijvoorbeeld zelf bepalen hoe hoog de invoerrechten zijn.⁵³ Tot de jaren zeventig waren de economische regelingen van de EEG niet geschikt voor Groot-Brittannië, omdat het land nog een grote handelsmacht was en geen baat zou hebben bij een gemeenschappelijke markt. Door de economische achteruitgang in de jaren zestig en doordat de Verenigde Staten niet meer bereid waren om Groot-Brittannië als gelijkwaardige handelspartner te zien werd Groot-Brittannië echter in 1973 toch lid van de EEG.⁵⁴ Lidmaatschap van de gemeenschappelijke markt werd in de eerste plaats

---

⁵⁰ Kenneth Armstrong, *Brexit Time: leaving the EU--why, how and when?* (Cambridge 2017) 1.

⁵¹ Armstrong, *Brexit Time*, 10.

⁵² Smith, *Britain and 1940*, 131.

⁵³ Armstrong, *Brexit Time*, 10.

⁵⁴ Smith, *Britain and 1940*, 146.

verkocht als een remedie voor de economische kwalen van Groot-Brittannië. De toetreding kwam echter met tegenzin tot stand en werd door politici voor de Britse bevolking neergezet als een gedwongen collectieve overgave van hun eigen soevereiniteit. Het Britse lidmaatschap werd door de Britse bevolking gezien als een teken van haar ondergang in plaats van haar wedergeboorte zoals bij andere Europese landen. Onder de bevolking was er aan het begin van de jaren zeventig dan ook weinig steun voor het lidmaatschap van de EEG. In april 1970 stelden de peilingen vast dat slechts 19 procent de voorkeur gaf aan het lidmaatschap en 57 procent vond dat de aanvraag van Groot-Brittannië om lid te worden volledig moest worden ingetrokken. Er was in de jaren zeventig ook geen sprake van een politieke consensus omtrent het lidmaatschap. Labour partijleden waren grotendeels sceptisch en in de Conservatieve Party was er sprake van een opstand van zevenendertig parlementsleden die in oktober 1971 tegen de toetreding hadden gestemd.⁵⁵

De Britse houding werd er in de eerste jaren na de toetreding ook niet beter op doordat het begin van de jaren zeventig een van de moeilijkste periodes was sinds de Tweede Wereldoorlog: een combinatie van rassenconflicten in Engeland, nationalistische onvrede in Schotland en Wales, oorlog in Ierland en meerdere werkstakingen.⁵⁶ Al in 1975 was er dan ook een referendum over het al dan niet aanblijven in de EEG. Bij dit referendum werd in de campagne van beide kampen, voor en tegen, een eigen versie van de Tweede Wereldoorlog ingezet. De voorstanders van deelname aan de EEG construeerden een narratief waarbij de beide wereldoorlogen hadden laten zien dat extreem-nationalistische tendensen leiden tot oorlog en dat Groot-Brittannië niet neutraal kan zijn als het gaat om het lot van Europa. De nadruk lag op de gruwelijkheden van de oorlog vanwege nationalistische rivaliteit. Pro-Europa posters hadden de slogans 'Nationalism Kills' en 'No more Civil Wars'. De EEG werd ook neergezet als de grote beloning voor de overwinning tijdens de Tweede Wereldoorlog met slogans zoals 'On VE Day we celebrate the beginnings of peace. Vote Yes to make sure we keep it' en 'Forty million people died in Two European wars this century. Better lose a little sovereignty than a son or daughter'.⁵⁷ De tegenstanders zetten het verlies van de soevereiniteit als gevolg van het lidmaatschap van de EEG juist neer als verraad aan al diegenen die hadden gevochten om Europa te behoeden voor het Nazisme. De anti-EEG campagne van 1975

---

⁵⁵ Fintan O'Toole, *Heroic Failure: Brexit and The Politics of Pain* (Londen 2018) 15.

⁵⁶ O'Toole, *Heroic Failure*, 15.

⁵⁷ Ibidem, 42.

vergeleek de EGG met het Derde Rijk. Het idee van Europese integratie werd neergezet als een zachtere versie van de Nazi superstaat. Hierbij werden de voorstanders van de EEG ook neergezet als 'quislings, collaborators, appeasers and traitors.'⁵⁸ De referendumcampagne van 1975 laat zien dat er een diepe onderliggende verdeeldheid bestond over de betekenis van de Tweede Wereldoorlog. Ondanks de anti-Europese campagne en de slechte omstandigheden in Groot-Brittannië was de pro-Europese campagne succesvol en stemde 67 procent van de kiezers ervoor om in de EEG te blijven. De uitslag van het referendum zorgde er echter niet voor dat er in de politiek en onder de Britse bevolking geen anti-Europese tendensen meer waren. In de metingen over tevredenheid over de EU onder de leden, bleef de Britse bevolking consequent het meest sceptisch.⁵⁹

Het scepticisme tegenover het lidmaatschap groeide in de jaren na het referendum en resulteerde uiteindelijk in de oprichting van de politieke partij United Kingdom Independence Party (UKIP) in 1993. Vanaf het begin was het belangrijkste speerpunt van deze partij de terugtrekking van Groot-Brittannië uit de EU en pleitte de partij voor een referendum over het EU-lidmaatschap.⁶⁰ Tot 2004 bleef de partij kleinschalig, maar kreeg tijdens Europese verkiezingen meer steun en ontving een kwart van de stemmen. Dit kwam met name doordat de partij inspeelde op het groeiende anti-immigratiesentiment van de arbeidersklasse. Dit sentiment kwam met name door de uitbreiding van de EU met een aantal Oost-Europese staten in 2004. Deze uitbreiding zorgde voor een toename van de immigratie uit EU-landen naar Groot-Brittannië tot ongenoegen van de Britse bevolking. De groeiende populariteit van UKIP was een bedreiging voor de Conservative Party. Om haar macht niet te verliezen moest de Conservative Party ook toegeven aan de wensen van de Britse bevolking. Tijdens de verkiezingscampagne van 2015 deed de leider van de Conservative Party, David Cameron, een belofte dat bij een overwinning de partij een referendum zou houden over het EU-lidmaatschap.⁶¹ Na de overwinning van de Conservative Party werd de belofte ingelost en volgde er een vergelijkbare campagne bij dit referendum als bij het referendum in 1975. De schrijver Fintan O'Toole laat in zijn boek *Heroic Failure* zien dat, net als bij campagne voor het referendum in 1975, ook tijdens dit referendum door de EU-tegenstanders een vergelijking werd gemaakt tussen de Duitse

---

⁵⁸ Ibidem, 43.

⁵⁹ Ibidem 41.

⁶⁰ Lee McGowan, *Preparing for Brexit: Actors, Negotiations and Consequences* (Cham 2018) 19.

⁶¹ Armstrong, *Brexit Time*, 25.

superstaat en de Europese integratie. Dit keer werd de 'invasie' van de immigranten vergeleken met de invasie van Europa door de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog.⁶² De voormalige minister van Buitenlandse zaken Boris Johnson claimde bijvoorbeeld in een interview met het sensatieblad The Telegraph dat de EU probeert om net als Hitler een superstaat te creëren: 'Napoleon, Hitler, various people tried this out, and it ends tragically. The EU is an attempt to do this by different methods.'⁶³ Om deze invasie tegen te houden moest het EU-lidmaatschap worden opgezegd. Dit keer was deze tactiek succesvol en stemde een meerderheid van de Britse stemmers op 23 juni 2016 voor het verlaten van de Europese Unie.

Blitz spirit bij een uittreding zonder overeenkomst

De periode sinds 23 juni 2016 tot de originele Brexit deadline werd gekenmerkt door aanzienlijke onzekerheid over de doelstellingen en mogelijke vormen die Brexit zou kunnen aannemen. Doordat de overheid ervan uit was gegaan dat de Britse kiezers niet zouden stemmen voor het verlaten van de Europese Unie was er geen plan gemaakt voor hoe het uittreden te werk zou gaan en welke vorm het zou aannemen. Na lange onderhandelingen met de EU kwam de premier Theresa May aan het eind van 2018 met een overeenkomst die door beide partijen werd geaccepteerd. Deze overeenkomst moest echter ook door het Britse Lagerhuis worden gesteund en dit is tot dusver nog niet gebeurd. Doordat de huidige uittredingsovereenkomst opgezet door de premier en de EU niet werd geaccepteerd en er geen goede vervanging voor was, werd het scenario waarbij Groot-Brittannië de EU ging verlaten zonder overeenkomst steeds waarschijnlijker.⁶⁴

In de laatste paar maanden voor de deadline was mede hierdoor een aanzienlijke verandering in berichtgeving vanuit het pro-Brexit kamp. Eerst werd de tijd na Brexit neergezet als zonnige toekomst waarbij de Britten waren bevrijd van 'de boeien' van de Europese Unie. Sinds de kans groter werd voor een uittreding zonder overeenkomst veranderde de berichtgeving tactisch van 'unleashed lions' en 'sunlet uplands' naar

---

⁶² O'Toole, *Heroic Failure*, 91.

⁶³ Amy Walker, 'Do mention the war: the politicians comparing Brexit to WWII' (versie 4 februari 2019), geraadpleegd via <https://www.theguardian.com/politics/2019/feb/04/do-mention-the-war-the-politicians-comparing-brexit-to-wwii> (15 maart 2019).

⁶⁴ BBC NEWS, 'Brexit: MPs reject Theresa May's deal for a second time' (versie 13 maart 2019), geraadpleegd via <https://www.bbc.com/news/uk-politics-47547887> (20 maart 2019).

'facing challenges' en 'Blitz spirit'.⁶⁵ Ondanks dat de periode na Brexit nu als een moeilijke periode werd gezien, werd dat door de mythe van de Blitz spirit in te zetten als iets positief neergezet. Een voorbeeld hiervan is een tweet geplaatst in december 2018 door de Brexiteer Ant Middleton, de voormalige speciale troepensoldaat en instructeur op het Britse televisiekanaal Channel 4: 'A 'no deal' for our country would actually be a blessing in disguise. It would force us into hardship and suffering which would unite & bring us together, bringing back British values of loyalty and a sense of community! Extreme change is needed!'.⁶⁶ Oftewel een crisis zoals het uittreden uit de EU zonder een overeenkomst is iets wat nodig is om de Blitz spirit van de Britse bevolking op te wekken. De Blitz spirit werd ook neergezet als iets dat de mensen willen ervaren en dat ze daar al bij het referendum voor hadden gestemd. Dit sentiment kwam terug in de mediaberichtgeving van de roddelpers die voornamelijk behoren tot het pro-Brexit kamp. Een voorbeeld hiervan zie je terug in een opiniestuk *Voters are willing to endure a little hardship to be free of the EU* van de sensatiekrant The Telegraph. In dit artikel worden de negatieve gevolgen van Brexit zelf en het eventuele uittreden zonder overeenkomst neergezet als iets waarvoor de Britse kiezers voor hebben gekozen om de Blitz spirit te ervaren:

Second, and for some reason this is a very controversial thing to say, a significant slice of the population did vote on the understanding that they'd be poorer. I know this because they keep telling me. Falling house prices? At last! No more Mars Bars? Well, the Government does keep telling us to lose weight. "I'm just fascinated to see what'll be like," said a cleric. "Blitz spirit and all that."⁶⁷

In een opiniestuk van het sensatieblad The Sun worden de gevolgen van het uittreden zonder overeenkomst als minder extreem neergezet door aan te geven dat de Britse bevolking moeilijkere tijden heeft overleefd door de Blitz spirit: 'The Remoaners are incapable of believing anything good can come from Brexit. Their apocalyptic paranoia

---

⁶⁵ Caitlin Moran, 'Will hardship actually bring us together?' (versie 2 februari), geraadpleegd via <https://www.thetimes.co.uk/article/caitlin-moran-will-hardship-actually-bring-us-together-5h09b9kg8> (15 maart 2019).

⁶⁶ Matthew d'Ancona, 'Brexit will bring a new 'blitz spirit'? This is nostalgia at its most toxic' (30 december 2018), geraadpleegd via <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/dec/30/brexit-blitz-spirit-nostalgia-toxic-world-war-two> (15 maart 2019).

⁶⁷ Tim Stanley, 'Voters are willing to endure a little hardship to be free of the EU' (versie 5 februari 2019), geraadpleegd via <https://www.telegraph.co.uk/politics/2019/02/05/no-deal-brexit-makes-us-want-dig-victory-life-gdp/> (15 maart 2019).

downplays the uniqueness of our great country and the Blitz spirit that has guided us through far tougher times.’⁶⁸

Niet alleen de pro-Brexit media verwezen naar de Blitz spirit in de laatste maanden voor de deadline. Ook de linksgeoriënteerde krant The Guardian zette de Blitz spirit in bij hun berichtgeving over de uittreding zonder overeenkomst. In dit geval was het echter om de pro-Brexit media tegen te spreken. In het opiniestuk *Brace yourself, Britain. Brexit is about to teach you what a crisis actually is* wordt bijvoorbeeld aangegeven dat het verwijzen naar de Blitz spirit wordt gedaan door mensen die geen idee hebben van wat er gaat gebeuren in na het verlaten van de EU: ‘All the talk about the “Blitz spirit” comes from people who have never known what it is to truly fear everything crashing down around you.’⁶⁹ Volgens het artikel heeft de Britse bevolking geen idee wat de gevolgen gaan zijn. De krant lijkt hiermee zijn lezers te waarschuwen om het pro-Brexit kamp niet te geloven als het gaat om het terugkeren van de Blitz spirit bij de uittreding zonder overeenkomst. Dit soort waarschuwingen zie je ook terug in een ander opiniestuk *With evidence of a failing Brexit, who needs prophecy?* van de The Guardian. In dit artikel wordt aangegeven dat door het oproepen van de Blitz spirit het bijna onmogelijk wordt om de Brexit niet als een succes te zien: ‘The analogy is meant to invoke a patriotic blitz spirit, but it sets a grotesque benchmark for success. Anything short of the imperilment of civilisation counts as a good result.’⁷⁰ Ook wordt het idee dat Brexit een nieuwe vorm van Blitz spirit zal oproepen gezien als een schadelijke vorm van nostalgie in het opiniestuk *Brexit will bring a new ‘blitz spirit’? This is nostalgia at its most toxic*. De verwijzing naar de mythe van de Blitz wordt in dit artikel gezien als een belediging voor degenen die de Tweede Wereldoorlog moesten meemaken: ‘Brexiters who say we need some collective hardship insult those who lived through the hell of world war two’.⁷¹ Daarnaast is dit ook van toepassing op de Britse mensen die op het moment in armoede leven. Vergeleken

---

⁶⁸ The Sun, ‘[THE SUN SAYS Dominic Grieve and his followers need to think about the consequences for Britain if they keep blocking Brexit](https://www.thesun.co.uk/news/6558038/dominic-grieve-and-his-followers-need-to-think-about-the-consequences-for-britain-if-they-keep-blocking-brexit/)’ (versie 18 juni 2018), geraadpleegd via <https://www.thesun.co.uk/news/6558038/dominic-grieve-and-his-followers-need-to-think-about-the-consequences-for-britain-if-they-keep-blocking-brexit/> (15 maart 2019).

⁶⁹ Davind Bennun, ‘Brace yourself, Britain. Brexit is about to teach you what a crisis actually is’ (versie 30 november 2018), geraadpleegd via <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/nov/30/brexit-britain-crisis-uk> (15 maart 2019).

⁷⁰ Rafael Behr, ‘With evidence of a failing Brexit, who needs prophecy?’ (versie 17 oktober 2017), geraadpleegd via <https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/oct/17/evidence-failing-brexit-prophecy-remainers-doom> (15 maart 2019).

⁷¹ Matthew d’Ancona, ‘Brexit will bring a new ‘blitz spirit’? This is nostalgia at its most toxic’ (30 december 2018), geraadpleegd via <https://www.theguardian.com/commentisfree/2018/dec/30/brexit-blitz-spirit-nostalgia-toxic-world-war-two> (15 maart 2019).

met de sensatiebladen is The Guardian negatief over het inzetten van de Blitz spirit om de toekomst na het eventueel uittreden zonder overeenkomst rooskleuriger te maken. De krant is het niet oneens met de sensatiebladen dat de Blitz spirit echt heeft plaatsgevonden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Om die reden bleef de mythe van de Blitz een dominant verhaal dat door de Brexiteers opnieuw kon worden uitgevonden voor hun eigen behoeftes.

Conclusie

In deze scriptie heb ik laten zien hoe de Blitz spirit sinds de Tweede Wereldoorlog in Groot-Brittannië steeds opnieuw uitgevonden en toegepast werd, met name bij de Falklandoorlog en Brexit. Bij beide gebeurtenissen is er een primair brononderzoek gedaan naar mediaberichtgevingen, interviews en speeches van politici waarin naar de Blitz spirit werd verwezen. De Blitz spirit wordt bij beide gebeurtenissen ingezet om een gevoel van nationale identiteit te creëren bij de Britse bevolking. Ook krijgt de Blitz spirit bij beide crisissen een nieuwe vorm om de mythe passend bij de intenties van de gebruiker te maken.

Bij de Falklandoorlog was de mythe van de Blitz spirit voornamelijk een onderdeel van het gehele mythologische narratief over de Tweede Wereldoorlog dat werd ingezet. Net als bij de metroaanslagen werd er bij de Falklandoorlog ook veel verwezen naar de Tweede Wereldoorlog. Vanwege het refereren aan de Tweede Wereldoorlog tijdens de Falklandoorlog kon de mythe van de Blitz later ingezet worden als reden voor de overwinning in de Falklandoorlog door de Britten. De toenmalige premier Margaret Thatcher verwees na de oorlogsoverwinning meerdere keren naar de Blitz spirit. In haar overwinningsspeech gaf ze aan dat de oorlog mede was gewonnen door de Britten vanwege een wedergeboorte van de Blitz spirit. Uit dit onderzoek bleek dat Thatcher de Blitz spirit had aangepast om het passend te maken met haar politieke beleid dat ze naar de oorlog wilde invoeren.

Bij Brexit werd de Blitz spirit voornamelijk ingezet voor een eventuele crisis in de toekomst. Deze crisis hield het verlaten van de Europese unie door Groot-Brittannië in zonder uittredingsovereenkomst. Deze crisissituatie werd steeds waarschijnlijker in de laatste maanden voor de deadline van Brexit en het pro-Brexit kamp veranderde zijn berichtgeving van een zonnige toekomst na de uittreding naar een tijd van ontbering die zou worden overleefd door de ervaring van de Blitz spirit. De crisissituatie werd ook

neergezet als iets waar de stemmers voor kozen tijdens het Brexitreferendum om de Blitz spirit te kunnen ervaren. Ook verwees de krant The Guardian, tegenstander van Brexit, naar de Blitz spirit om aan te geven dat de Britten totaal niet voorbereid zijn voor een uittrekking zonder overeenkomst en dat de Blitz spirit hen niet zal redden.

Ondanks dat de linksgeoriënteerde krant The Guardian het toepassen van de Blitz spirit bij de Brexit in een slecht daglicht zette, verworp de krant de originele mythe niet. Ook bij de Falklandoorlog wordt de Blitz spirit niet als een mythe neergezet maar als een realiteit. Hierdoor blijft de mythe van de Blitz spirit dominant in het collectief geheugen van de Britse bevolking over de Tweede Wereldoorlog. Net als bij de metrobombardementen worden bepaalde aspecten van de Falklandoorlog en Brexit achterwege gelaten door het gebruik van de dominante mythe.

In deze scriptie heb ik laten zien dat de Blitz spirit bij elk soort crisis wordt gebruikt en opnieuw wordt uitgevonden om een nationale identiteit te creëren. De Blitz spirit is een invented tradition die elke keer als iets waars en tijdloos wordt geconstrueerd. Door de dominantie van de Blitz spirit zal de rode poster en de slogan 'Keep Calm and Carry On' nog lang iconisch blijven voor de Britse identiteit.

Bibliografie

Bronnen

Kranten

- The Daily Mirror.
- The Guardian.
- The Sun.
- The Telegraph.
- The Times.

Literatuur

- Anderson, Zoe, 'Empire's Fetish: Sexualised nationalism and gendering of the Falklands War 191' , *National Identities* 13 (2011) 189-204.
- Armstrong, Kenneth, *Brexit Time: leaving the EU--why, how and when?* (Cambridge 2017).
- Badsey, Stephen, Mark Grove en Rob Havers, *The Falklands Conflict Twenty Years On: Lessons for the Future* (Londen 2004).
- BBC NEWS, 'Brexit: MPs reject Theresa May's deal for a second time' (versie 13 maart 2019), geraadpleegd via <https://www.bbc.com/news/uk-politics-47547887> (20 maart 2019).
- Bell, A.H., *London Was Ours: Diaries and Memoirs of the London Blitz* (Londen 2008).
- Bijl, Nick van der, *Victory in the Falklands* (South Yorkshire 2007).
- Calder, Angus, *The Myth of The Blitz* (Londen 1991).
- Eaglestone, Robert (red.), *Brexit and Literature: Critical and Cultural Responses* (Londen 2018).
- Freedman, Lawrence, *The Official History of the Falklands Campaign, Volume 1: The Origins of the Falklands War* (Londen 2005).
- Hobsbawm, Eric en Terence Ranger, *The Invention of Tradition* (Cambridge 2012).
- Kelsey, Darren, 'The myth of the "Blitz Spirit" in British newspaper responses to the July 7th bombings', *Social Semiotics* 23 (2013) 83-99.
- Mackay, R., *Half the Battle: Civilian Morale in Britain During the Second World War* (Manchester 2002).

- Maltby, Sarah, *Remembering the Falklands War: Media, Memory and Identity* (Londen 2016).
- McGowan, Lee, *Preparing for Brexit: Actors, Negotiations and Consequences* (Cham 2018).
- McLaine, Ian, *Ministry of Morale: Home Front and the Ministry of Information in World War II* (Londen 1979).
- Menidrey, David, *The Coverage of The Falklands Conflict by the Daily Mirror and The Sun* (Caen 2012).
- Monaghan, David, *The Falklands War: Myth and Countermyth* (Londen 1998).
- Noakes, Lucy en Juliette Pattinson, *British Cultural Memory and the Second World War* (Londen en New York 2013).
- O'Toole, Fintan, *Heroic Failure: Brexit and The Politics of Pain* (Londen 2018).
- Smith, H.L. (red.), *War and Social Change: British Society in the Second World War* (Manchester 1986).
- Smith, Malcom, *Britain and 1940: history, myth and popular memory* (Londen en New York 2000).
- Stewart, Heather, Jessica Elgot en Peter Walker, 'MPs back Brexit delay as votes lay bare cabinet divisions' (versie 14 maart 2019), <https://www.theguardian.com/politics/2019/mar/14/mps-vote-by-majority-of-210-to-extend-article-50-and-delay-brexit> (18 maart 2019).
- Titmuss, R.M., *Problems of Social Policy* (Londen 1950), geraadpleegd via <http://www.ibiblio.org/hyperwar/UN/UK/UK-Civil-Social/index.html>.
- Williams, Laura Linford Williams, *Malvinas Myths, Falklands Fictions: Cultural Responses to War from Both Sides of the Atlantic* (Florida State University Libraries 2005).